

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Modro biogospodarstvo**(raziskovalno mnenje)**

(2020/C 47/08)

Poročevalec: **Simo TIAINEN**Soporočevalec: **Henri MALOSSE**

Zaprosilo	finsko predsedstvo Sveta, 7.2.2019
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Sklep predsedstva	19.2.2019
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja mnenja komisije	1.10.2019
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	30.10.2019
Plenarno zasedanje št.	547
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	151/1/1

1. Sklepi in priporočila

1.1 Modro biogospodarstvo pomeni gospodarske dejavnosti in ustvarjanje vrednosti na podlagi trajnostne in pametne uporabe obnovljivih vodnih virov ter s tem povezanega strokovnega znanja. V Evropi imamo veliko strokovnega znanja, izkušenj in ljudskih običajev, povezanih z vodo, vodnimi viri in modrim biogospodarstvom. Kljub potencialu in priložnostim, ki jih ponuja modro biogospodarstvo, pa so poslovne dejavnosti na tem področju v Evropi še vedno precej slabo razvite. Preseči je treba številne ovire.

1.2 Opredeliti je treba celoten potencial modrega biogospodarstva v EU ter raziskovalne prednostne naloge, da bi okrepili trajnostno rast tega gospodarstva. Zlasti je potrebno boljše razumevanje uporabe vodnih surovin v procesih dodajanja vrednosti. Za krepitev trajnostne rasti je treba zagotoviti ciljno usmerjeno financiranje raziskav za spodbujanje inovacij, večdisciplinarnega razvoja, podjetništva in novih visokokakovostnih delovnih mest. Poleg tega so za trajnostno rast potrebni enaki konkurenčni pogoji ter široko sodelovanje in ustvarjanje novih partnerstev med industrijo, raziskovalnimi organizacijami, javnimi oblastmi in tretjim sektorjem.

1.3 Stanje voda in vodnih ekosistemov na veliko območjih EU ni ustrezno, kakovostna voda in zdravo vodno okolje pa sta podlaga za modro biogospodarstvo. Ohraniti in obnoviti je treba dobro stanje ter biotsko raznovrstnost oceanov, morij, jezer in rek. Za to so potrebna velika prizadevanja vseh deležnikov, med drugim institucij EU, nacionalnih in regionalnih institucij, univerz in raziskovalnih središč, vseh sodelujočih strokovnjakov (iz ribiškega in turističnega sektorja) ter organizacij civilne družbe. Prizadevanja morajo vključevati tudi ustrezne raziskave, usposabljanje ter prenos strokovnega znanja in izkušenj.

1.4 Za upravljanje vodnega okolja in sanitarne infrastrukture so potrebne večje naložbe, da bi zagotovili dostop do čiste vode in ustreznih sanitarnih storitev za vse ter njihovo trajnostno uporabo. Potrebne so konkurenčne rešitve za odstranjevanje odpadkov iz vode ter razvoj tehnologij za varčevanje z vodo in njeno recikliranje. Nadalje so potrebne nove, stroškovno učinkovite rešitve za zmanjšanje obremenitve s hranili zaradi njihovega izpiranja v naravne vode ter za obnovitev ključnih habitatov in spremenjenih vodnih teles.

1.5 EESO poziva EU in druge akterje v modrem biogospodarstvu, naj sprejmejo nujne ukrepe za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam. Podnebnim spremembam je treba nujno prilagoditi predvsem ribištvo in akvakulturo, saj se razmere korenito spreminjajo, kar močno vpliva na ti pomembni dejavnosti, ki ljudem zagotavljata preživetje. Ribištvo, akvakultura in gojenje alg so ključne panoge za povečanje trajnostne proizvodnje hrane iz vodnega živilja v EU. Za razvoj sistemov hrane iz vodnega živilja, ki so odporni na podnebne spremembe, so potrebne nadaljnje raziskave in inovacije, preden se lahko začnejo uspešno izvajati. Biomasa alg bi lahko postala pomemben vodni vir, ki bi se lahko na široko uporabljal kot surovina.

1.6 Univerze, raziskovalna središča, nevladne organizacije in ribiški sektor si morajo skupaj prizadevati za razvoj novih proizvodov z dodano vrednostjo iz ribiških stranskih proizvodov in odpadnega materiala. Potrebni so novi instrumenti financiranja za spodbujanje tehnoloških inovacij in storitev ter medsektorsko sodelovanje in boljši postopki odločanja. Z obnovitvijo biotske raznovrstnosti morij, jezer in rek se odpirajo nove priložnosti za podjetja, zlasti za družinska in mala podjetja na lokalnih trgih. Poleg tega spodbujanje novih poslovnih modelov za vodni turizem in rekreacijsko uporabo vodnih virov ponuja nove trajnostne poslovne priložnosti za oddaljene regije.

1.7 Prednostne naloge v zvezi z razvojnimi ukrepi v okviru agende za modro biogospodarstvo so med drugim: (i) čista voda in sanitarna ureditev, (ii) zdravo, raznoliko in varno vodno okolje, (iii) trajnostna proizvodnja hrane iz vodnega živilja, (iv) neživilski proizvodi z visoko vrednostjo, (v) prilagoditev podnebnim spremembam, (vi) modro zdravje in dobro počutje ter (vii) bolj usklajen boj proti nezakonitim dejavnostim, ko gre za vodne vire. Evropa lahko z naložbami v ta razvoj okrepi svojo vodilno vlogo na področju krožnega gospodarstva.

1.8 Evropska unija mora spodbujati ozaveščanje, izobraževanje in usposabljanje, ki vključuje raziskovanje ter izkoriščanje in prenos strokovnega znanja in izkušenj skupnosti na obalnih območjih in ob celinskih vodah, kar bi omogočalo spoštljivo ravnanje z okoljem in ustvarjanje evropskih mrež usposabljanja na tem področju. Kar zadeva kmetijstvo, bi morala EU obravnavati tudi vprašanje pomanjkanja vode.

1.9 EESO predlaga, naj modro biogospodarstvo postane eno vodilnih področij politik EU in politik sodelovanja s sosednjimi državami ter v okviru ciljev trajnostnega razvoja ZN in ciljev COP 21 iz Pariškega sporazuma. Zato predlaga, naj Svet EU in Evropski parlament pozoveta Komisijo k uvedbi več pilotnih ukrepov na različnih morskih območjih in območjih akvakulture v EU, pri čemer je treba izbrati tista, ki predstavljajo veliko raznolikost obstoječih razmer v EU, stopnjo tveganja za izčrpanje, ki jih ogroža, ter razvojni potencial modrega biogospodarstva. Ustanoviti bi bilo treba upravljalni odbor, v katerem bi bili predstavniki držav članic, regij in deležnikov, tudi EESO, da bi se organizirala izmenjava praks in zagotovili razvoj uspešnih pilotnih projektov na širši ravni.

2. Uvod

2.1 Modro biogospodarstvo pomeni gospodarske dejavnosti in ustvarjanje vrednosti na podlagi trajnostne in pametne uporabe obnovljivih vodnih virov ter s tem povezanega strokovnega znanja. Del modrega biogospodarstva so vsa podjetja in dejavnosti, ki za omenjene proizvode pridelujejo surovine ali pridobivajo, rafinirajo, obdelujejo in predelujejo biološke spojine.

2.2 Pomen in značilnosti modrega biogospodarstva ter priložnosti, ki jih ponuja, se zaradi geografskih razmer v različnih državah članicah močno razlikujejo, kar je treba obravnavati. Večina držav članic ima neposreden dostop do oceanov ali morij. Za številne države članice so obalne vode izjemno pomembne. Poleg tega imajo v večini držav jezera in reke bistveno vlogo.

2.3 EESO je maja 2019 sprejel mnenje⁽¹⁾ o Sporočilu Evropske komisije o posodobitvi strategije za biogospodarstvo iz leta 2012. Ugotovitve in priporočila iz mnenja so pomembna z vidika modrega biogospodarstva. V mnenju so podrobneje opisane možnosti in potencial modrega biogospodarstva, ki je tesno povezano s konceptom krožnega gospodarstva.

⁽¹⁾ Mnenje EESO o Sporočilu o posodobitvi strategije za biogospodarstvo iz leta 2012 (UL C 240, 16.7.2019, str. 37).

2.4 Čista voda in obnovljivi vodni viri predstavljajo velike trajnostne poslovne priložnosti in lahko imajo ključno vlogo pri uresničevanju številnih svetovnih ciljev trajnostnega razvoja (SDG2, SDG3, SDG6, SDG7, SDG8 in SDG14). EESO želi s tem raziskovalnim mnenjem odgovoriti na vprašanje finskega predsedstva Sveta EU o tem, kako lahko EU spodbuja razvoj modrega biogospodarstva in katere ukrepe je treba prednostno obravnavati.

3. Splošno

3.1 Modro biogospodarstvo ima lahko številne koristi le, če je vodno okolje zdravo in produktivno. Poročilo Medvladne platforme o biološki raznovrstnosti in ekosistemskih storitvah (IPBES) iz maja 2019 je pokazalo, da grožnje za biotsko raznovrstnost skupaj s podnebnimi spremembami močno ogrožajo zmogljivost proizvodnje vodnih organizmov. Čezmerno izkoriščanje, onesnaževanje, razvoj obalnih regij, množični turizem in promet so resni izzivi, zlasti na območjih Evropske unije, na katera ti stresni dejavniki najbolj vplivajo (predvsem Sredozemlje). Potrebne so rešitve, ki so prilagojene različnim okoljem in regijam.

3.2 Povpraševanje po biomasi se bo v prihodnje povečalo in EU mora ta izziv obravnavati. Prehod na nevtralno gospodarstvo, kar zadeva toplogredne pline, ki temelji na biomasi, bo omejevala razpoložljivost zemlje. Zato bo treba izboljšati produktivnost vodnih virov, da bi izkoristili vse priložnosti biogospodarstva. To na primer vključuje proizvodnjo in uporabo alg ter drugih novih virov beljakovin, ki bi lahko razbremenili kmetijska zemljišča.

3.3 Modro biogospodarstvo ima vse večji potencial, da se izboljša prehranska varnost ter zagotovijo zdrava prehrana z nizkim ogljikovim odtisom, nove vrste živil in prehranskih dodatkov, živalske krme, nutracevtikov, zdravil in kozmetike, novi materiali, čista voda, nefosilna energija, recikliranje hranil in številne druge koristi. Rast modrega biogospodarstva je odvisna od zagotovitve dobrega stanja voda in vodnih ekosistemov, odpornega ribištva in vodnih sistemov proizvodnje, učinkovitega sistemskega medsektorskega sodelovanja, tehnoloških inovacij, novih finančnih instrumentov ter izboljšanih storitev in trajnostnih poslovnih modelov.

3.4 Bistveno je, da se pri izvajanju modrega biogospodarstva poudari pomen kulturnih dejavnikov. Strokovno znanje in izkušnje prebivalcev obalnih območij in območij ob celinskih vodah so za Evropo izjemno dragoceni, dokler bo poskrbljeno za njihovo opredelitev, ohranjanje in prenos na nove generacije. Zato bi morali vsi ukrepi v okviru modrega biogospodarstva vključevati kulturno in človeško razsežnost ter zagotoviti sodelovanje vseh ustreznih deležnikov, zlasti lokalnih predstavnikov, strokovnjakov in civilne družbe.

4. Modro biogospodarstvo in cilji trajnostnega razvoja

4.1 Cilji trajnostnega razvoja ZN so tesno povezani z vodo in vodnimi okolji. Obravnavajo ključne svetovne izzive in opredeljujejo, kako doseči bolj trajnostno prihodnost na področju temeljnih vprašanj, kot so prehranska varnost, podnebne spremembe in preprečevanje degradacije okolja. Cilji so močno medsebojno povezani in se v tem dokumentu obravnavajo z vidika trajnostnih poslovnih priložnosti, ki temeljijo na vodi in vodnih naravnih virih. Zlasti močna je povezava med vodo, energijo in hrano.

Čista voda in sanitarna ureditev

4.2 Namen cilja 6 (čista voda in sanitarna ureditev) je zagotoviti dostop do čiste vode in ustreznih sanitarnih storitev za vse ter njihovo trajnostno uporabo. Več kot milijarda ljudi po svetu še vedno nima dostopa do sladke vode ustrezne kakovosti, več kot dve milijardi ljudi pa je izpostavljenih tveganju za zmanjšan dostop do sladkovodnih virov. Svetovna potreba po sladki vodi naj bi se do leta 2030 znatno povečala. EESO je vprašanje pitne vode obravnaval že v mnenju, ki ga je sprejel leta 2018 ^(?).

4.3 Čeprav je bil pred kratkim v EU in drugih regijah dosežen napredek, so potrebne večje naložbe v upravljanje sladkovodnih virov in sanitarne infrastrukture. Glavni cilj je najti konkurenčne rešitve za odstranjevanje odpadkov iz vode ter razvoj tehnologij za varčevanje z vodo in njeno recikliranje, da bi zmanjšali količino odpadnih voda. Rešitve in tehnologije za varčevanje z vodo in njeno recikliranje ter pametno upravljanje vodnih virov in oskrbe z vodo imajo velik potencial. Razviti so bili novi koncepti v zvezi z vodo in sanitarno ureditvijo ter nove tehnologije za odstranjevanje ostankov zdravil in hormonov ter mikroplastike iz odpadne vode. Poleg tega so bile predstavljene obetavne inovacije za predelavo morske vode v pitno vodo z uporabo obnovljivih virov energije.

^(?) Mnenje EESO o kakovosti vode za prehrano ljudi (prenovitev) (direktiva o pitni vodi) (UL C 367, 10.10.2018, str. 107).

4.4 Dobra kakovost vode je podlaga za modro biogospodarstvo. Dobro upravljanje vodnih virov je bistveni del rešitve skoraj vseh večjih svetovnih problemov, kot sta prekomerna poraba vodnih virov in potreba po prilagoditvi podnebnim spremembam. Za upravljanje vodnega življenjskega cikla so potrebni jasni cilji, posodobljene informacije, načrtovanje in upravljanje. To vključuje digitalne rešitve za storitve za rabo vode in spremljanje vode ter različne nove tehnološke rešitve za čiščenje odpadnih voda (membranska tehnologija) in spodbujanje bolj odprte miselnosti.

4.5 EU bi lahko postala vodilni globalni akter v vodnem sektorju kot ponudnica z vodo povezanih tehnologij in storitev. Digitalizacija prinaša nove priložnosti za vodna podjetja in lahko znatno poveča učinkovitost upravljanja vodnih virov ter konceptov proizvodnje in storitev. Digitalne rešitve se lahko uporabljajo za zagotavljanje storitev, ki izpolnjujejo trenutne in prihodnje potrebe strank. EU lahko celemu svetu ponudi konkurenčne in trajnostne rešitve na tem področju.

Zdravo, pestro in varno vodno okolje

4.6 Oceani, morja in celinske vode so največji svetovni trajnostni vir beljakovin, pri čemer je od morske in obalne biotske raznovrstnosti odvisno preživetje treh milijard ljudi po vsem svetu. Zaradi človeških dejavnosti prihaja do hitre degradacije oceanov, morij in celinskih voda. Zlasti obalne in celinske vode se slabšajo zaradi onesnaževanja in evtrofikacije, zaskrbljujoča pa je tudi izguba habitatov. Vse te spremembe imajo uničujoč učinek na delovanje vodnih ekosistemov in biotsko raznovrstnost ter posledično na morebitno proizvodnjo hrane. Skrbno upravljanje tega bistvenega svetovnega vira je ključni element trajnostne prihodnosti.

4.7 Namen cilja 14 (življenje v vodi) je ohranjanje oceanov, morij in vodnih virov ter spodbujanje njihove trajnostne uporabe. Za izboljšanje stanja je potrebnih več ukrepov, med drugim znatno zmanjšanje vseh vrst onesnaženja voda in učinkovitejše upravljanje človeških dejavnosti. Potrebne so nove rešitve za zmanjšanje obremenitve s hranili zaradi njihovega izlivanja v naravne vode. Razviti je treba gospodarsko učinkovita sredstva in metode za izboljšanje sposobnosti tal za lovljenje in vezavo hranil. Evtrofikacijo je mogoče zmanjšati tudi z uporabo premalo izkoriščenih vrst rib ter gojenjem in nabiranjem alg (saj se hranila odstranjujejo z ulovom). Potrebne so nove rešitve za zmanjšanje evtrofikacije ter obnovitev rek, jezer in morskega dna.

4.8 Zdrava vodna okolja lahko ustvarijo veliko novih visokokakovostnih delovnih mest. Zdravi ribji staleži in čiste vode so podlaga za trajnostni ribolov in rekreacijsko uporabo vode ter odpirajo nove možnosti za modro biogospodarstvo. Po vsem svetu potekajo prizadevanja za obnovitev rek in sladkih voda, da bi obnovili degradirane habitate, procese v ekosistemih, ribje staleže, ki se selijo, življenjske združbe in storitve, ki jih zagotavljajo. Z obnovitvijo staležev, ki se selijo, se bodo na redko poseljenih območjih vzpostavili novi potencialni viri zasluzka, tako da se bodo zagotovila delovna mesta za osebe z modelom družinskega podjetja, ki imajo dostop do lokalnih trgov.

Trajnostna proizvodnja hrane iz vodnega življa

4.9 Svetovno povpraševanje po hrani naj bi se močno povečalo. Namen cilja 2 (odprava lakote) je odpraviti lakoto, zagotoviti prehransko varnost in boljše prehrano ter spodbujati trajnostno primarno proizvodnjo do leta 2030.

4.10 Ribišтво in akvakultura zagotavljata hranljivo prehrano ter ustvarjata nujno potrebne dohodke, obenem pa podpirata razvoj podeželja in lahko tudi varujeta okolje. Ribe trenutno predstavljajo 17 % svetovne oskrbe z živalskimi beljakovinami in 6,5 % vseh beljakovin za prehrano ljudi. Za več sto milijonov ljudi so ribe glavni vir beljakovin in osnovnih hranil. Številni ribji staleži se še vedno prekomerno izkoriščajo in jih je treba bolje upravljati. Zaradi visokih subvencij se v številnih delih sveta še naprej ohranja presežna zmogljivost ribiških flot. Oceane, morja in celinske vode bi bilo treba uporabljati veliko bolj trajnostno kot zdaj. Naložbe v akvakulturo, ribišтво in predelavo rib ter razvoj novih proizvodov iz odpadkov in stranskih proizvodov so bistveni za povečanje trajnostne proizvodnje hrane in pomoč pri ohranjanju prehranske varnosti. Konkretno ima EU precejšnjo negativno trgovinsko bilanco, kar zadeva ribe in ribiške proizvode: okoli 60 % morske hrane, zaužite v EU, je uvožene in ne ustreza vedno merilom EU glede trajnostne proizvodnje in prehranske varnosti.

4.11 Akvakultura ima velik potencial za nadaljnjo rast. V evropski akvakulturi bi lahko proizvedli veliko več biomase z uporabo večjega števila morskih vrst, ki se uporabljajo v akvakulturi, vključno z vrstami, ki so nižje v prehranjevalni verigi (kot so alge in mehkužci). Vendar se razvoj akvakulture srečuje s številnimi ovirami. Prvič, za razvoj akvakulture so potrebni dodatni viri krme. Ulovljene ribje vrste nižjega razreda se bodo v prihodnje vse bolj uporabljale za neposredno prehrano ljudi in manj kot surovina za živalsko krmo. Za razvoj akvakulture je potrebna dodatna biomasa za krmo, ki bi se lahko proizvajala iz trenutno v glavnem premalo izkoriščenih vrst, kot so kril in drugi mezopelagični organizmi, iz morske trave ter s predelavo odpadkov (stranskih proizvodov). Drugič, omejen prostor, ki je na voljo za objekte in naprave za akvakulturo, je vse večji problem, ki ga je treba odpraviti. Dobro načrtovanje morskih in sladkovodnih dejavnosti, pri katerem se upoštevajo ekološke, socialne in kulturne razsežnosti, je ključno za trajnostni razvoj akvakulture. Tretjič, potrebne so boljše rešitve za uhajanje hranil in obvladovanje bolezní.

4.12 Stroga okoljska zakonodaja v različnih državah močno vpliva na stroške in konkurenčnost akvakulture. Intenzivno se razvijajo različne nove tehnologije, vendar še vedno ostajajo številne gospodarske in tehnološke negotovosti. Recirkulacijski sistemi za akvakulturo ponujajo več koristi, kot so zelo majhna poraba vode, učinkovito nadziranje odpadnih voda in odpadkov, potreba po majhnem prostoru in nadzor nad pogoji proizvodnje. Tehnologije recirkulacijskih ribogojstev imajo potencial zlasti za sladkovodne sisteme. Vendar se bo verjetno moral vse večji del morske akvakulture izvajati v priobalnih vodah. Potrebni so novi pristopi k večnamenski uporabi in celostnemu upravljanju, vključno s prostorskim načrtovanjem in lokalnimi načrti upravljanja.

Proizvodi z dodano vrednostjo in uporaba v neživilske namene

4.13 Pri predelavi rib in drugih vodnih organizmov za prehrano ljudi nastajajo stranski proizvodi, ki se pogosto ne uporabljajo za neposredno prehrano ljudi. Ocenjuje se, da iz 30–70 % celotne pridobljene ribolovne biomase nastanejo stranski proizvodi z nizko vrednostjo ali se jih v celoti zavrže. To vključuje potencialno uporaben in vreden material, ki bi se lahko v industriji uporabil za živilske ali neživilske namene. Iz njega se lahko razvijejo funkcionalne sestavine z visoko vrednostjo za specializirane proizvode. Različni vodni organizmi bi lahko prispevali k razvoju novih proizvodov, kot so nutracevtiki, zdravila in kozmetika. Zagotovijo lahko tudi nove encime, lipide, biopolimere in druge biomateriale. Okoljsko učinkovita uporaba teh surovin je ključnega pomena. Na svetovni ravni obstajajo veliki pritiski za izboljšanje uporabe celotnega biološkega materiala in s tem zmanjšanje odpadkov. Morska biotehnologija ima lahko pomembno vlogo pri ustvarjanju dodane vrednosti v modrem biogospodarstvu.

4.14 Biomasa alg postaja vse pomembnejši vir za različne vrste komercialne uporabe v biogospodarstvu. Alge so učinkovit, trajnosten in v veliki meri še neizkoriščen vir za procese in proizvode na biološki osnovi. So bogate s hranili in vsebujejo veliko energije. Makro- in mikroalge zaradi vse večje proizvodnje v Evropi postajajo splošno priznan vir, ki bi se lahko široko uporabljal kot surovina. Vse več je zanimanja za nabiranje, gojenje ali predelavo alg, da bi ustvarili široko izbiro proizvodov z visoko vrednostjo, vključno s hrano, živalsko krmo, nutracevtiki in proizvodi na biološki osnovi.

Prilagajanje podnebnim spremembam in blažitev njihovih posledic

4.15 Splošno priznано je, da podnebne spremembe vplivajo na vrsto okoljskih spremenljivk, med drugim na padavine, temperature, pretoke rek, škodljivo cvetenje alg in zakisljevanje oceanov. Cilj 13 (podnebni ukrepi) spodbuja sprejetje nujnih ukrepov za boj proti podnebnim spremembam in njihovim posledicam. Naraščanje temperatur vpliva na oceane, morja in druge vode ter na mreže hranil, ribištvo in vire zasluzka. Zaradi podnebnih sprememb naj bi se v Evropi povečala količina zimskih padavin, skupaj z naraščanjem temperatur pa se povečuje tveganje za evtrofikacijo in poslabšanje kakovosti vode. To bo imelo številne škodljive posledice za ribje staleže in druge vodne vire ter s tem za ribištvo in druge načine proizvodnje. Visoke temperature ogrožajo življenje vrst, ki živijo v hladnih vodah, kot so salmonidi, in prispevajo k širjenju številnih škodljivih vrst in bolezni. Vse bolj razširjene so vrste, ki jim ugaja evtrofikacija. Visoke temperaturne konice so velik izziv za obrate akvakulture. Kar zadeva kmetijstvo, bi morala EU obravnavati tudi vprašanje pomanjkanja vode.

4.16 Prihodnji prehranski sistem mora biti del rešitve podnebnih sprememb, ne del problema. Ribištvo in akvakultura sta v osnovi učinkovita načina proizvodnje beljakovin z vidika emisij, ki vplivajo na podnebje. Zato bi bilo treba spodbujati trajnostni ribolov in ribogojstvo. Poleg tega je bistveno, da se okrepi odpornost ribištva in vodnih sistemov proizvodnje. Ribolovno dejavnost je treba prilagoditi spremenjenim razmeram, kot so ekstremne vremenske razmere in zime brez ledu. Eden od možnih načinov priprave na temperaturne konice v akvakulturi je priobalno gojenje, ki mu lahko višja povprečna temperatura morja včasih koristi. Recirkulacijski sistemi za sektor akvakulture lahko olajšajo prilagoditev akvakulture podnebnim spremembam. S programi ribogojstva se lahko izboljša odpornost gojenih rib na višje temperature.

Modro zdravje in dobro počutje

4.17 Namen cilja 3 (zdravje in dobro počutje) je poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh starostih. Dobro počutje in rekreacijske storitve, ki temeljijo na vodnem okolju, imajo velik potencial za rast. Spodbujanje trajnostne rekreacijske uporabe vodnih virov ponuja nove poslovne priložnosti za oddaljene podeželske regije, kar bo prispevalo k ustvarjanju novih visokokakovostnih delovnih mest. Modro biogospodarstvo zaradi svojega pomena in gospodarskega potenciala prispeva tudi k cilju 8 (dostojno delo in gospodarska rast).

5. Prednostni ukrepi

5.1 Prednostne naloge v zvezi z razvojnimi ukrepi v okviru agende za modro biogospodarstvo so: (i) čista voda in sanitarna ureditev, razsoljevanje morske vode, zmanjšanje onesaženosti, (ii) zdravo, raznoliko in varno vodno okolje ter obnovitev ekosistemov in biotske raznovrstnosti v vodih okoljih, (iii) trajnostna proizvodnja hrane iz vodnega živilja, (iv) ustvarjanje neživilskih proizvodov z visoko vrednostjo, (v) prilagoditev podnebnim spremembam, (vi) modro zdravje in dobro počutje, varčevanje z energijo in proizvodnja energije iz obnovljivih virov, kot so morja, reke in jezera, (vii) boljše varovanje in ohranjanje vodnih virov ter (viii) bolj usklajen boj proti nezakonitim dejavnostim, ko gre za vodne vire. Poleg tega sta pomembni novi temi čista vodna bioenergija z nizkimi stroški in uporaba organskih odpadkov. Evropa lahko z naložbami v to vrsto razvoja okrepi svojo vodilno vlogo na področju krožnega gospodarstva.

5.2 EESO predlaga, naj Svet EU in Evropski parlament pozoveta Komisijo k uvedbi posebnih pilotnih ukrepov za izboljšanje stanja in proizvodne zmogljivosti različnih vodnih ekosistemov na izbranih območjih v EU, ki bodo predstavljali veliko raznolikost obstoječih razmer v EU in razvojni potencial modrega biogospodarstva. Te pilotne ukrepe bi bilo treba izvajati na obalnih območjih in območjih celinskih voda (vključno z otoki) z zmernim ali velikim človeškim vplivom, kot so čezmerni sezonski turizem, onesnaževanje, obremenitev s hranili s kopnega, spremenjeni vodotoki in prekomerno izkoriščanje vodnih virov.

5.3 Pilotne projekte bi bilo treba čim prej izvesti skupaj z lokalnimi izvoljenimi predstavniki, univerzami in raziskovalnimi središči, strokovnjaki ter ustreznimi akterji civilne družbe. Omogočati bi morali razvoj in testiranje ključnih ukrepov, da se izboljša trenutno neustrezno stanje na pilotnih lokacijah. EESO priporoča določitev razumnega števila pilotnih projektov, ki bi jih izvedli v Sredozemlju, Črnem morju, ob Atlantiku, v Severnem morju in Baltskem morju ter na območjih celinskih voda z velikim potencialom za izboljšanje stanja. Projekti bi lahko na primer vključevali čiščenje voda, bogatih s hranili, ali onesnaženih voda na območjih, kot so pristanišča in turistična območja, s posebnimi vrstami, ki filtrirajo vodo, kot so ostriga, morski jež, klapavica in vodne rastline (alge), ali s ponovno vzpostavitev selitvenih poti in drstišč, da se obnovi življenjski cikel selitvenih vrst rib. Hkrati bi se lahko v pilotnih projektih testirale zmogljivosti za zajemanje CO₂ v velikem obsegu. Preučili bi lahko tudi izvedljivost novih tehnologij za proizvodnjo energije iz morja in jezera ali iskanje novih načinov za varčevanje z vodnimi viri.

5.4 Na podlagi rezultatov in izkušenj, pridobljenih s pilotnimi projekti, se Evropsko unijo poziva k spodbujanju usposabljanja ter prenosa strokovnega znanja in izkušenj v skupnostih na obalnih območjih in območjih ob celinskih vodah, da se omogočijo obnova in ustrezno upravljanje okolja ter vzpostavitev evropskih mrež usposabljanja in dokažejo priložnosti za ustvarjanje visokokakovostnih delovnih mest na tem področju.

5.5 Ustanoviti bi bilo treba upravljalni odbor za pilotne projekte, v katerem bi bili predstavniki držav članic, regij in deležnikov, tudi EESO, da bi se uskladila izmenjava praks in zagotovil razvoj uspešnih pilotnih projektov na širši ravni. Hkrati bi bilo treba države članice EU in zadevne regije spodbuditi k pripravi strategij za modro biogospodarstvo skupaj z lokalnimi deležniki in organizacijami civilne družbe.

5.6 Strokovno znanje in izkušnje EU na področju modrega biogospodarstva, pridobljeni z raziskovalnimi programi Obzorje Evropa, LIFE in pilotnimi projekti modrega biogospodarstva, bi morali biti pod nekaterimi pogoji na voljo tudi tretjim državam, zlasti državam vzhodnega sosedstva, sredozemskim in afriškimi državam, Rusiji na območju Baltskega morja in drugim zainteresiranim državam. Modro biogospodarstvo bi moralo postati vodilno področje EU v okviru programov sodelovanja z ZN in orodje za uresničevanje ciljev COP 21 iz Pariškega sporazuma v boju proti globalnemu segrevanju.

V Bruslju, 30. oktobra 2019

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
